

USTAWA

z dnia _____ 2010r.

o podatku od niektórych instytucji finansowych

Dział I

Podmiot i przedmiot opodatkowania

Art. 1. Ustawa reguluje opodatkowanie aktywów niektórych instytucji finansowych.

Art. 2. Podatnikami podatku od instytucji finansowych są :

- 1) banki krajowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002r. nr 72 poz. 665 z późn .zm.),
- 2) oddziały banków zagranicznych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt. 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002r. nr 72 poz. 665 z późn .zm.),
- 3) oddziały instytucji kredytowych w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt. 18 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002r. nr 72 poz. 665 z późn .zm.),
- 4) krajowe zakłady ubezpieczeń w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.),
- 5) krajowe zakład reasekuracji w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 16a ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.),
- 6) oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i zagranicznych zakładów reasekuracji w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.),
- 7) główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i zagranicznych zakładów reasekuracji w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.),
- 8) fundusze inwestycyjne, o których mowa w ustawie z dnia 27 maja 2004r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. nr 146 poz. 1546 z późn. zm.)

Dział II

Podstawa opodatkowania i wysokość podatku

Art. 3. Podstawą opodatkowania są:

- 1) w przypadku podatników, których mowa w art. 2 pkt. 1, 4, 5 i 8 suma aktywów wykazana w zatwierdzonym zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994r.

o rachunkowości (Dz. U. z 2009r. nr 152 poz. 1223 z późn zm.) rocznym sprawozdaniu finansowym podatnika,

- 2) w przypadku podatników, o których mowa w art. 2 pkt. 2 i 3 suma aktywów wykazana w zatwierdzonym rocznym sprawozdaniu finansowym podatnika, przy czym sprawozdanie finansowe uważa się za zatwierdzone jeżeli zostało zatwierdzone roczne sprawozdanie finansowe banku zagranicznego lub instytucji kredytowej, której oddział jest częścią,
- 3) w przypadku podatników, o których mowa w art. 2 pkt. 6 i 7 suma aktywów wykazana w zatwierdzonym rocznym sprawozdaniu finansowym podatnika, przy czym sprawozdanie finansowe uważa się za zatwierdzone jeżeli zostało zatwierdzone roczne sprawozdanie finansowe zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub zagranicznego zakładu reasekuracji, której oddział lub główny oddział jest częścią.

Art. 4. W przypadku gdy roczne sprawozdanie finansowe podatnika nie zostanie zatwierdzone w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego podatnika podstawę opodatkowania stanowi suma aktywów wykazana w sporządzonym przez organ zarządzający podatnika rocznym sprawozdaniu finansowym.

Art. 5. Stawka podatku wynosi 0,39 % podstawy opodatkowania, o której mowa w art. 3 lub w art. 4.

Dział III

Pobór podatku

Art. 6. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 oraz art. 7 podatnicy są zobowiązani wpłacać na rachunek bankowy urzędu skarbowego do 20 dnia każdego miesiąca kalendarzowego zaliczkę na podatek w wysokości 1/12 podatku wynikającego z ostatniego zatwierdzonego rocznego sprawozdania finansowego, a w przypadku gdy ostatnie roczne sprawozdanie finansowe nie zostało zatwierdzone w terminie 6 miesięcy po upływie roku obrotowego – w wysokości 1/12 podatku wynikającego z ostatniego sporządzonego rocznego sprawozdania finansowego.

2. Podatnicy rozpoczynający działalność uiszczają podatek w terminie określonym w art. 8 i nie uiszczają zaliczek na podatek.

3. W przypadku gdy rok obrotowy podatnika jest inny niż 12 miesięcy wysokości miesięcznej zaliczki ulega przeliczeniu odpowiednio do długości roku obrotowego, za który sporządzono ostatnie roczne sprawozdanie finansowe podatnika.

Art. 7. 1. W przypadku gdy w kolejnych trzech miesiącach wysokość zaliczek nie odzwierciedla aktualnej sytuacji bilansowej podatnika, naczelnik właściwego urzędu skarbowego na wniosek podatnika lub z urzędu w drodze decyzji określi wysokość zaliczki na podatek płatnej do dnia najbliższego zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1 może zostać zmieniona w przypadku zmiany sytuacji bilansowej podatnika w kolejnych trzech miesiącach kalendarzowych.

Art. 8.1. Podatnicy są zobowiązani w terminie 10 dni od daty zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego składać właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego deklarację podatkową według ustalonego wzoru.

2. W przypadku gdy w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego podatnika nie zostanie zatwierdzone roczne sprawozdanie finansowe podatnik jest zobowiązany złożyć deklarację podatkową, o której mowa w ust. 1 wraz ze sporządzonym przez organ zarządzającym sprawozdaniem finansowym w terminie 10 dni od upływu wyżej wymienionego 6-miesięcznego terminu. W takim przypadku po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego podatnik składa deklarację korygującą.
3. W terminie złożenia deklaracji, o których mowa w ust. 1 i 2 podatnicy są zobowiązani uiszczać na rachunek bankowy urzędu skarbowego różnicę pomiędzy podatkiem wynikającym z deklaracji podatkowej, a sumą zaliczek wpłaconych w roku obrotowym.
4. W przypadku gdy suma zaliczek wpłaconych w roku obrotowym przewyższa kwotę podatku wynikającego z deklaracji podatkowej nadpłata podlega zaliczeniu na poczet trzech kolejnych zaliczek przypadających po dacie złożenia deklaracji podatkowej. W przypadku braku takiej możliwości nadpłata podlega zwrotowi na wniosek podatnika w terminie 30 dni daty złożenia wniosku.
5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór deklaracji, o której mowa w ust. 1 i ust. 2 oraz deklaracji korygującej, o której mowa w ust. 2 wraz z objaśnieniem co do sposobu wypełniania oraz terminu i miejsca składania.

Dział IV

Zwolnienia i ulgi podatkowe

- Art. 9.** Zwalnia się z podatku sumę aktywów podatników, o których mowa w art. 2 pkt 1-7 w wysokości nie przewyższającej kwotę 10.000.000,00 zł (dziesięć milionów złotych).
- Art. 10.** Do podatku od niektórych instytucji finansowych nie stosuje się zwolnień i ulg podatkowych określonych w innych niż niniejsza ustawach.

Dział V

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

- Art. 11.** W ustawie z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000r. nr 54 poz. 654 z późn. zm) w art. 16 ust. 1 w pkt 66 w miejsce kropki wstawia się przecinek, a następnie dodaje się pkt 67 w brzmieniu: „podatku, o którym mowa w ustawie z dnia ____ 2010r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. z 2010r, nr ____ poz. ____).”
- Art. 12.** W przypadku wejścia w życie ustawy w trakcie roku obrotowego podatnika zaliczki na podatek uiszczane są od pierwszego miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy, a podatek za pierwszy rok obrotowy ulega odpowiedniemu zmniejszeniu proporcjonalnie do okresu roku obrotowego przypadającego po wejściu w życie ustawy.
- Art. 13.** Podstawą wyliczenia zaliczki na podatek do momentu zatwierdzenia lub sporządzenia pierwszego rocznego sprawozdania finansowego po wejściu w życie ustawy jest ostatnie roczne sprawozdanie finansowe zatwierdzone przed wejściem w życie ustawy, a w przypadku gdy takie sprawozdanie nie zostało zatwierdzone w terminie 6 miesięcy

po upływie roku obrotowego – ostatnie roczne sporządzone przez organ zarządzający podatnika roczne sprawozdanie finansowe.

Art. 14. Wprowadzenie podatku określonego niniejszą ustawą nie może stanowić podstawy zmiany warunków świadczenia usług finansowych i ubezpieczeniowych wykonywanych w oparciu o umowy cywilnoprawne zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że możliwość zmiany warunków usług została wprost w umowie przewidziana w przypadku wprowadzenia podatku od aktywów.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011r.

UZASADNIENIE

Podatek od niektórych instytucji finansowych ma stanowić alternatywę wobec proponowanej przez rząd podwyżki podatku VAT. Ekonomiczny skutek podwyżki VAT dotknie najbardziej gospodarstwa domowe o średnich dochodach (i poniżej średniej). VAT jest podatkiem bezpośrednio przerzucanym w cenę towarów i szczególnie odczuwanym w przypadku dóbr o niskiej elastyczności popytu, np. żywności, czynszów itp. Takie dobra stanowią największą pozycję w koszyku zakupów konsumentów o średnich dochodach.

Wzrost PKB w Polsce wynika w znacznej mierze z popytu konsumpcyjnego. Podwyżka VAT jest potencjalnie zagrożeniem dla tej tendencji.

Szacowane wpływy z podatku, wyniosą na podstawie dostępnych danych Komisji Nadzoru Finansowego i GUS, kwotę 5 mld zł czyli równowartość oczekiwanych przez rząd wpływów z wyższego VAT. Proponowana stawka wynosi 0,39%, co przyniesie:

- 4,1 mld zł od aktywów banków w wysokości 1,057 bln zł
- 538 mln zł od aktywów zakładów ubezpieczeń (razem non-life i life) wynoszących 138,7 mld zł
- 405 mln zł od aktywów funduszy inwestycyjnych wynoszących ok. 104 mld zł

Podatek dotyczy banków, towarzystw ubezpieczeniowych i funduszy inwestycyjnych. Objęcie funduszy inwestycyjnych jest konieczne ze względu na ryzyko arbitrażu podatkowego, czyli zawiązywania funduszu w ramach grupy kapitałowej, aby przenieść doń aktywa i obniżyć podstawę opodatkowania. Nie proponuje się objęcia podatkiem powszechnych towarzystw emerytalnych, których powinna dotyczyć kompleksowa reforma.

Konsekwencje wprowadzenia podatku

Wśród skutków wprowadzenia podatku należy w szczególny sposób przeanalizować:

- 1) możliwość przerzucenia podatku na klientów banków, towarzystw ubezpieczeniowych, funduszy
- 2) zmniejszenie konkurencyjności polskiego rynku dla instytucji zagranicznych.

Ad. 1

Podatek od aktywów instytucji finansowych jest *de facto* podatkiem majątkowym, stąd przerzucenie podatku na klientów nie powinno mieć miejsca.

Kwestia przezucalności podatku opisana jest szczegółowo w literaturze podatkowej (Np. S. Owsiak „Finanse Publiczne” Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2000r. s. 186-188, A. Gomułowicz, J. Małecki „Podatki i prawo podatkowe” Lexis Nexis Warszawa 2004 s. 40-43, s. 51 i s. 88, R. Mastalski „Prawo podatkowe” CH Beck Warszawa 2004r. s. 45)

Przyjmuje się, że przezucane są podatki pośrednie (obrotowe i VAT), natomiast w przypadku podatków bezpośrednich, (a do takich należą podatki dochodowe i majątkowe) przezucanie podatków jest utrudnione, z uwagi na fakt, iż kwota podatku nie jest ujęta w cenie towaru lub usługi.

Przezucanie podatków może następować „w przód” tj. nabywców towarów lub usług poprzez podwyższanie cen sprzedaży, lub „wstecz” na dostawców poprzez obniżanie cen zakupu towarów lub usług.

W przypadku podatków bezpośrednich o tym czy dojdzie do przezucenia podatku oraz czy zostanie on przezucony „w przód” czy „wstecz” decydują uwarunkowania rynkowe.

W przypadku banków i zakładów ubezpieczeń raczej trudno liczyć się z możliwością przezucania podatku „wstecz”, choć nie można wykluczyć zaistnienia większej presji, w związku z wprowadzeniem podatku na obniżenie wynagrodzeń lub ceny usług nabywanych przez banki i zakłady ubezpieczeń (np. ceny najmu pomieszczeń, w których mieszczą się oddziały instytucji finansowych).

Większe prawdopodobieństwo dotyczy przezucenia podatku „w przód” to jest na nabywców usług głównie kredytobiorców, depozytariuszy i ubezpieczających.

W przypadku depozytów i polis ubezpieczeniowych na rynku obserwujemy istotną konkurencję. Banki konkurują obecnie o pieniądze depozytariuszy i wobec tego trudno oczekiwać, że w związku z wprowadzeniem podatku bankowego będą obniżać oprocentowanie lokat. Odmienne sytuacja kształtuje się w przypadku kredytobiorców. W tym przypadku należy oczekiwać zwiększenia marży na rynku kredytów korporacyjnych. Wydaje się, że z uwagi na konkurencję na rynku kredytów indywidualnych, takim klientom banków nie powinna grozić podwyżka oprocentowania. Ponadto, co należy podkreślić podwyżka co do zasady nie będzie dotyczyć umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy.

Biorąc pod uwagę możliwość przeniesienia podatku bankowego na kredytobiorców należy zwrócić także uwagę na tzw. przepisy antylichwiarskie. Zgodnie z art. 359 § 2¹ kodeksu cywilnego maksymalna kwota odsetek nie może obecnie przekroczyć 20%.

Wobec powyższego uprawnione jest twierdzenie, że proponowany podatek w przypadku banków w pierwszej kolejności zmniejszy rentowność banków.

Zamiar przeniesienia podatku na klientów banków będzie ograniczony istniejącą konkurencją na rynku, aktywnymi działaniami UOKiK, oraz istniejącymi i proponowanymi w projekcie (art. 14) rozwiązaniami prawnymi.

Ad. 2

Wprowadzenie podatku nie powinno zmniejszyć konkurencyjności polskiego rynku dla instytucji zagranicznych z uwagi na fakt, że podatek zostanie wprowadzony na równych zasadach dla podmiotów krajowych jak i zagranicznych.

Ponadto istniejące za granicą zainteresowanie zakupem aktywów w Polsce przez instytucje międzynarodowe wskazuje, że rynek polski jest atrakcyjny dla zagranicznych instytucji finansowych i wprowadzenie podatku od instytucji finansowych nie powinno wpłynąć w znaczący sposób na dalsze zainteresowanie polskim rynkiem. Dodatkowym istotnym czynnikiem jest także zacieśnianie dyscypliny fiskalnej w państwach europejskich spowodowane kryzysem finansowym oraz plany wprowadzenia podatku bankowe w największych krajach europejskich (Wielka Brytania, Francja, Niemcy).

Uzasadnienie szczegółowych rozwiązań

Ustawa została skonstruowana w oparciu o elementy konstrukcyjne podatku to jest określa po kolei przedmiot, podmiot, podstawę opodatkowania, stawkę podatkową, sposób poboru podatku oraz zwolnienia i ulgi podatkowe.

Przedmiotem opodatkowania w bankach, zakładach ubezpieczeń, zakładach reasekuracji i funduszach inwestycyjnych będzie suma aktywów – a zatem jest to podatek majątkowy,

Zakreślenie przedmiotu opodatkowania i podstawy opodatkowania w powyższy sposób w najlepszy sposób realizuje fiskalny cel podatku tj. zapewnienie stabilnych wpływów do budżetu państwa.

Podmiot opodatkowania został określony poprzez odesłanie do ustaw regulujących działalność bankową, działalność ubezpieczeniową oraz działalność funduszy inwestycyjnych. Podmiotem opodatkowania są osoby prawne (banki, zakłady ubezpieczeń i reasekuracji oraz fundusze inwestycyjne) oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej (oddziały instytucji zagranicznych). Poza opodatkowaniem pozostaną zagraniczne zakłady ubezpieczeniowe z państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujące działalność w Polsce na zasadzie swobody działalności ubezpieczeniowej oraz banki wykonujące transgraniczną działalność bankową. Opodatkowanie tych podmiotów byłoby niezwykle trudne, a ponadto ich obecna skala działalności w Polsce prowadzona poza oddziałami nie jest znaczna.

Objęcie opodatkowaniem funduszy inwestycyjnych ma charakter uzupełniający. Opodatkowanie aktywów banków i zakładów ubezpieczeń bez opodatkowania funduszy inwestycyjnych doprowadziłoby do przenoszenia przez banki i zakłady ubezpieczeń aktywów do funduszy inwestycyjnych, a w konsekwencji do unikania tą drogą opodatkowania.

Ponadto należy podkreślić, że fundusze inwestycyjne zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 20 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000r. nr 54 poz. 654 z późn. zm.) są zwolnione z podatku dochodowego.

Pobór podatku oparty jest na zasadzie samonaliczania podatku przez podatników. Ustawa przewiduje etapowy pobór podatku. W pierwszej kolejności będą pobierane zaliczki na podatek w wysokości wynikającej z ostatniego rocznego sprawozdania finansowego. Termin wpłaty zaliczek określono na 20 dzień miesiąca kalendarzowego. Następnie po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok obrotowy podatnicy będą składać deklaracje podatkowe i uiszczać różnicę pomiędzy podatkiem wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego wpłaconymi w roku obrotowym zaliczkami. W przypadku powstania nadpłaty zostanie ona zaliczona na najbliższe zaliczki na podatek lub zwrócona.

Ustawa zawiera także regulację zabezpieczającą przed ewentualnym nie dokonaniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego do końca 6 miesiąca następującego po zakończeniu roku obrotowego. W takim przypadku podatek będzie naliczany w oparciu o sporządzone przez

organ zarządzający sprawozdanie finansowe, które podatnik będzie miał obowiązek złożenia w urzędzie skarbowym (art. 4, art. 6 ust. 1 *in fine*, art. 8 ust. 2).

W art. 6 ust. 2 zawarto zwolnienie z obowiązku uiszczania zaliczek podmioty rozpoczynające działalność. Podatnicy rozpoczynający działalność zapłacą podatek za pierwszy rok obrotowy po zatwierdzeniu pierwszego sprawozdania finansowego.

Art.7 zawiera mechanizm zmiany wysokości zaliczek w przypadku zmiany sytuacji podatnika w ciągu roku obrotowego. Rozwiązanie ma pozwolić dostosować wysokość pobieranego podatku do aktualnej sytuacji finansowej podatnika, np. w przypadku zbycia przez Bank znacznej części posiadanych aktywów.

Ustawa nie określa właściwości miejscowej organu podatkowego, gdyż ta wynika z art. 17 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005r. nr 8 poz. 60 z późn. zm.), który stanowi, że „Jeżeli ustawy podatkowe nie stanowią inaczej, właściwość miejscową organów podatkowych ustala się według miejsca zamieszkania albo adresu siedziby podatnika, płatnika, inkasenta lub podmiotu wymienionego w art. 133 § 2.” Wobec powyższego organem właściwym będzie naczelnik urzędu skarbowego miejscowo właściwy według siedziby banku, zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji i ich oddziałów w przypadku instytucji zagranicznych.

Zwolnienia i ulgi – przewidziano zwolnienie z podatku aktywów, o wartości nie przewyższającej 10.000.000,00 zł. Zwolnienie wprowadza się w celu ochrony niewielkich banków i zakładów ubezpieczeń, które pozytywnie wpływają na konkurencję na rynku, a których opodatkowanie podatkiem mogłoby doprowadzić do trudności finansowych.

Ustawa zawiera także przepisy przejściowe umożliwiające pobór podatku także w przypadku wejścia w życie ustawy w trakcie trwania roku obrotowego podatnika (art. 12) oraz pozwalające przyjąć jako podstawę opodatkowania dane zawarte w sprawozdaniu finansowym zatwierdzonym lub sporządzonym przed wejściem w życie ustawy (art. 13).

Ponadto ze względów fiskalnych proponuje się wprowadzenie zmiany w ustawie z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000r. nr 54 poz. 654 z późn. zm), której celem jest uniemożliwienie odliczania projektowanego podatku od podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych.